

Список використаних джерел

1. Єзан Ірина. 8 способів як запам'ятати прочитане: поради для учнів дистанційної школи. URL: <https://atschool.com.ua/8-sposobov-kak-zapomnyt-prochytannoe-blog-atmosfernoj-shkoly/>
2. Кобинець Я. Навіщо розвивати емпатію у школярів і до чого тут книжки. URL: <https://chytomo.com/navishcho-rozvyvaty-empatiyu-u-shkoliariv-i-do-choho-tut-knyzhky/>
3. Концепція нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Печерна Анна. Читання у цифрову епоху: виклики та наслідки. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/6701-chytannia-u-tsyfrovu-epokhu-vyklyky-ta-naslidky>
5. Прокопенко А. Читання як терапія: як книжки знімають стрес і виховують емпатію. URL: <https://tykyiv.com/progresivnij/iak-knigi-dopomagaiut-zniati-stres/>
6. Розуміння прочитаного: як допомогти учням у подоланні освітніх втрат. URL: <https://nus.org.ua/2023/02/10/rozuminnya-prochytanogo-yak-dopomogty-uchnyam-u-podolanni-osvitnih-vtrat/>
7. Рудніченко Людмила. Розвиток емоційного інтелекту на уроках української мови та літератури в умовах Нової української школи (НУШ): Концептуальні засади, методичні підходи та практичні приклади. URL: <https://naurok.com.ua/rozvitok-emociynogo-intelektu-na-urokah-ukra-nsko-movi-ta-literaturi-v-umovah-novo-ukra-nsko-shkoli-nush-konceptualni-zasadi-metodichni-pidhodi-ta-praktichni-prikladi-503290.html>
8. Хижінська Я. Генерація ІІІ-зображень для вчителя: створюємо контент, якого немає в підручниках. URL: <https://osvitoria.media/experience/generatsiya-shi-zobrazhen-dlya-vchytelya-stvoryuyemo-kontent-yakogo-nemaye-v-pidruchnykh/>
9. Юдіна Юлія. Гайд свідомого читача: як читати ефективніше? URL: <https://ed-era.com/blog/usvidomlene-chytannia/>

Сюжет замість конспекту або як вдихнути життя в нудну теорію

Наталія Караченцева,

*учитель фізики КЗ «Златопільський ліцей № 7
Златопільської міської ради Харківської області»
natacara2013@gmail.com*

У цій статті поділюся власними кейсами використання інтерактивних історій на уроках фізики в укрітті. Це наочні приклади того, як сюжет допомагає не просто вивчити закони фізики, а прожити їх, перетворюючи кожную хвилину уроку на справжню інтелектуальну пригоду. Адже коли історія захоплює, стіни зникають, а залишається лише чиста наука та нестримна цікавість учнів.

Ключові слова: інтерактивний сторітелінг, арттерапія, візуалізація, фізичні комікси, цифрова грамотність, ІІІ.

Актуальність. Стіни укріття, штучне світло ламп і гул вентиляції – сьогодні для мене та моїх учнів це звичні декорації нашого освітнього процесу. Для нашого ліцею сховище вже давно перестало бути тимчасовим сховом, бо перетворилося на повноцінний підземний кабінет, де уроки фізики проходять щодня, незалежно від тривожних сповіщень. Саме тут я зрозуміла, що фізика не може чекати «кращих часів», вона має оживати тут і зараз.

Коли звичне шкільне обладнання залишається «нагорі», а замість інтерактивної дошки лише стіна сховища, простір обмежений бетоном, мені на допомогу приходить найпотужніший інструмент учителя – **інтерактивний сторітелінг**. Для мене це спосіб розсунути стіни сховища й довести, що навіть під

землею можна мандрувати Всесвітом, розгадувати таємниці атомів і перетворювати суху теорію на захопливу історію, яку хочеться прожити разом зі своїми учнями.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні я, учителька з багаторічним досвідом роботи, заново вчуся проводити уроки в укритті. Адже стало очевидним, що в обмеженому просторі сховища звичні методики втрачають свою силу. Щоб «завоювати» увагу учнів і втримати їхній інтерес, мені потрібні зовсім інші інструменти, а не лише підручники та гаджети. На мою думку, це цілий набір психолого-педагогічних прийомів, які допомагають «пробити» стіну дитячої тривоги та втоми. Я почала активно шукати та застосовувати ці інструменти на своїх уроках. Саме так у моє навчання вплився **інтерактивний сторітелінг через арттерапію**. Для нас це не просто малювання на полях, а процес створення візуальних сюжетів прямо в робочих зошитах. Замість того щоб креслити сухі схеми, ми з учнями придумуємо цілі всесвіти.

Наприклад, під час вивчення явища інерції в сьомому класі ми не просто заучуємо визначення, а перетворюємо урок на створення супергеройського коміксу. Сюжетами нашої історії стають ситуації, які тримають у напрузі: від класичних сценаріїв, де Супермен намагається зупинити багатотонний потяг за мить до падіння у прірву, до надзвичайно актуальних і болючих для нас сьогодні кадрів, де ракети летять по Україні. Малюючи ці сюжети у своїх зошитах, учні наочно бачать дію фізичних законів: чому масивний об'єкт неможливо зупинити миттєво та як інерція змушує тіла продовжувати рух навіть після втручання героя. Такий візуальний сторітелінг ми підсилюємо сучасними технологіями, створюючи цифрові ілюстрації за допомогою штучного інтелекту Gemini (модель Nano Banana). Усе це дозволяє дітям не лише опанувати складну теорію, а й прожити її емоційно, перетворюючи кожну задачу на захопиву історію порятунку, автором якої є вони самі. А ще учні вчаться правильно формулювати запити (промпти), описуючи фізичні явища.

Детальний опис усіх практичних кейсів та прикладів інтерактивного сторітелінгу наведено в додатку до цієї статті.

Рис.1. Вивчення закону збереження імпульсу через творчість і ШІ

Але візуалізація через арттерапію це лише частина шляху. **Щоб остаточно «оживити» фізику, я наповнюю ці історії та малюнки реальним змістом.** Для мене це спосіб перетворити сухий розрахунок на сюжет, учасниками якого є самі учні та наше сьогодення. На мою думку, це дуже важливо саме в укритті. **Сюжетні історії допомагають мозку сфокусуватися на сенсі задачі.** Сюжети я не вигадую спеціально – вони народжуються самі з того, що нас оточує тут і зараз. Наприклад, ми не просто вивчаємо у 8 класі «ККД теплового двигуна», а розраховуємо кількість

пального для реального дизельного генератора, що стоїть біля школи. Я фотографую його технічні характеристики, і ми на уроці обчислюємо витрати палива під час його роботи. Коли дитина розв'язує таку задачу, фізика для неї перестає бути теорією з підручника, а стає інструментом, що допомагає зрозуміти, як виживає та працює світ навколо неї сьогодні.

Рис.2. Сторітелінг – це коли фізика починає говорити

Цей же принцип ми переносимо й у 7 клас, де тема «Густина речовини» стає для учнів справжнім відкриттям невидимого. Якщо у 8 класі ми працюємо з реальним об'єктом – генератором, то в цьому разі нашим піддослідним стає те, що зазвичай вважається ефемерним – повітря навколо нас. Для семикласника повітря часто є синонімом порожнечі або «неіснуючого», проте наш підхід дозволяє зруйнувати цей міф. **Пропоную учням завдання, яке спочатку здається для них неможливим: «Зважити» те, що не можна просто так покласти на терези. Разом ми перетворюємося на команду інженерів-дослідників:** озброюємося рулетками та вимірюємо метри простору нашого укриття, обчислюємо його об'єм, застосовуємо формулу визначення маси через густину та об'єм. Саме в цей момент **суха теорія раптом набуває сенсу.** Коли після математичних розрахунків діти бачать на дошці результат **400 кг повітря в укритті**, аудиторію наповнює щирий подив: **«Ого!»**. Це усвідомлення повністю змінює сприйняття простору. А потім **ми навіть просте правило безпеки перетворюємо на дослідження:** розраховуємо критичний об'єм кисню та роль вентиляції в укритті. Через мову цифр діти усвідомлюють, чому висока фізична активність у замкненому просторі – це не про чергову вчительську заборону, а про відповідальний розподіл ресурсу для дихання. Так **фізика перестає бути набором абстрактних символів** і стає мовою здорового глузду. Учні на власні очі бачать, що повітря – це обмежений актив, а спокій в укритті – це не просто дисципліна, це акт взаємоповаги та науково обґрунтованого виживання.

Рис.3. Спробуємо «зважити» те, що не можна просто так покласти на терези

...Але наші дослідження не обмежуються лише розрахунками маси повітря. Ми йдемо далі й *на перерві розбираємося в таємницях теплопровідності каремата та бетону*. Це той момент, коли фізика стає максимально тактильною. Замість того, щоб просто заучувати, які матеріали краще проводять тепло, учні майже всіх класів на власному досвіді аналізують розв'язання задачі *«Таємниця каремата, або як перехитрити холодний бетон»*.

Рис.4. Не марнуємо час на перервах і не нудьгуємо. Вивчаємо фізику навколо нас. Сьогодні головним героєм нашої перерви став звичайний каремат, на прикладі якого ми з'ясували, як працює теплопровідність

Коли дитина сідає на м'яке покриття та відчуває тепло, вона вже знає, що це не магія, а низька теплопровідність матеріалу. Ми порівнюємо внутрішню будову речовин, обговорюємо повітряні прошарки в пористих структурах і раптом розуміємо: знання з фізики – це те, що буквально забезпечує нам комфорт і здоров'я в екстремальних умовах. *Так укриття перетворюється на інтерактивний підручник, де кожен предмет має свою фізичну історію*. Через такі побутові, на перший погляд, моменти *діти приходять до важливого висновку*: фізика – це не про формули на дошці, а про розуміння світу, яке щодня допомагає виживати, працювати й піклуватися про себе та інших.

Проте *фізика в укритті – це не лише про тепло, а й про безпеку та архітектурну стійкість*. Коли ми беремо до рук звичайний підручник фізики, він миттєво перетворюється на елемент операції «Надійний захист». Я пропоную дітям уявити, що цей підручник – масивна бетонна плита, яку потрібно встановити як покриття, маючи лише одну вцілілу опору.

Рис.5. Як звичайний підручник фізики стає головним героєм сторітелінгу

На фото видно, як зосереджено учні шукають ту саму «точку опори» – центр тяжіння об'єкта. **Це справжній інженерний виклик:** варто лише на сантиметр змістити точку прикладання сили – і «плита» миттєво втрачає рівновагу, піддаючись моменту сили. У цей момент **клас перетворюється на конструкторське бюро**. Тримаючи підручник на кінчиках пальців, діти не просто вивчають статику, а відчувають відповідальність за точність розрахунків. Вони бачать, як вектор сили тяжіння має ідеально збігатися з вектором опори, щоб конструкція залишалася стабільною. Такий сторітелінг робить навчання відчутним, бо підручник перестає бути джерелом сухих правил, а стає інструментом для побудови надійного світу.

Коли ми з учнями 8 класу розпочали вивчення теми «Електричний струм», я стикнулася із серйозною проблемою: **провести класичні дослід з електростатики в умовах укриття було майже неможливо**. Висока вологість повітря миттєво «крала» заряд, унеможливлюючи наочну демонстрацію явищ.

Рис.6. Хто вкрав «заряд»?

Тому, щоб не просто констатувати факт високої вологості повітря, ми **разом з учнями 10 класу вирішили перетворити рутинне вимірювання вологості на захопливий сторітелінг**. Для цього поставили перед собою не просто інженерне, а справжнє супергеройське завдання – сформулювали його як задачу-виклик «Повелитель Водяної пари». Ось як десятикласники прийняли цей виклик. Озброївшись сухим і вологим термометрами, вони почали розгадувати фізичну головоломку, чому вода, випаровуючись із вологої тканини, «краде» енергію в термометра та як цей невидимий процес впливає на їхнє власне самопочуття в замкненому просторі. Адже контроль вологості – це не про цифри в журналі. Це про те, як працюють наші легені, як захищений наш імунітет і наскільки комфортно нам бути разом.

Працюючи з психрометричною таблицею як з інженерним шифром, учні визначили відносну вологість повітря, яка в укритті становила 75%, що й пояснювало неможливість проводити дослід з електростатики. Потім вони перейшли до етапу цифрової візуалізації. За допомогою Gemini (Nano Banana) створили образи «Повелителя Водяної пари» – персонажа, що уособлює рівень стану водяної пари в укритті на основі отриманих даних. **Це поєднання класичної термодинаміки та штучного інтелекту дозволило десятикласникам «побачити невидиме» через візуалізацію.**

Рис.7. Таємниці «Повелителя Водяної пари»

Сьогодні на уроці фізики у 8 класі ми вивчали тему «Електричний струм» та говорили про електрику. Але не ту, що в параграфах, а ту, що прямо над нами. В укрітті все чесно. Тут нічого не приховано за гіпсокартоном. Стеля – це відкрита книга. Ви колись бачили ці кабель-канали з дротами? Вони нагадують вени. По них тече життя нашого підземного класу – електричний струм. Я прошу учнів: *«Подивіться вгору. Там цікавіше. Там реальна електрична схема, прикручена до бетону звичайними дюбелями»*. І ми разом з учнями не просто дивимося – ми досліджуємо. Ось лампи, розетки, вимикачі. Від них ідуть кабель-канали. Це схоже на карту метро. Тільки замість станцій лампи. Я кажу дітям: *«Уявіть, що ви – електрони, ви біжите цими лабіринтами. Швидко. Невпинно. Ви несете світло туди, де темно»*. Ми розглядаємо з'єднання, скрутки, затискачі тощо. Це реальна фізика над головою. І, на мою думку, це важливо. Чому? Бо в підручнику схема ідеальна, вона намальована лінійкою. А тут вона справжня. Трохи пильна. Можливо, десь нерівна. Але вона працює. Ми робимо фото, на якому кожен бачить своє. Хтось – паралельне з'єднання, а хтось – хаос. А я бачу надію. Поки ці дроти цілі – ми в безпеці. Ми бачимо очі один одного, ми навчаємося. ***Це і є наш сторітелінг – знаходити сенс там, де інші бачать просто дроти.***

Рис. 9. Електричне серце нашого укріття – генератор, а кабель-канали – життєдайні вени

Висновок. Мій невеликий досвід роботи в укрітті доводить, що коли світ стає нестабільним, знання є точкою опори для збереження рівноваги. ***Інтерактивний сторітелінг із використанням арттерапії та III Gemini (Nano Banana) виявився потужним інструментом трансформації реальності:***

- подолання тривожності – створення фізичних коміксів допомагає дітям дистанціюватися від стресу та фокусуватися на творенні;

- *сенс теорії* – дослідження реальних об’єктів перетворює фізику на «мову здорового глузду» та інструмент виживання;
- *цифрова грамотність* – робота з промптами для ШІ готує учнів до майбутнього, де наука й технології нерозривні.

Завдяки сторітелінгу укриття перетворилося на простір сенсів, де фізика – це здатність бачити «вени» життя у дротах і надію в кожному векторі сили. Навіть під землею учні залишаються авторами власних історій порятунку та архітекторами надійного світу. Доки ми здатні дивуватися науці, ми не просто виживаємо, а навчаємося та зростаємо.

Відскануйте QR-код або натисніть на посилання, щоб отримати доступ до [Практичних кейсів \(задач\)](#)

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: (дата звернення: 17.03.2026).
2. Завгородня О. В. Сторітелінг як ефективний метод навчання в сучасній школі. *Джерело педагогічної майстерності*. 2023. Вип. 2 (34). С. 12–18.
3. Про організацію освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 н. р.: Лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2025 р. № 1/15281-24.
4. Психологічна підтримка дитини в умовах війни: методичний посібник. За ред. В. Г. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 112 с.
5. Сторітелінг у навчанні фізики та природничих наук: методичні рекомендації для вчителів. Уклад. І. П. Ковальчук. Харків : ХАНО, 2024. 45 с.

Інтерактивний сторітелінг на уроках іноземної мови: змінюємо кут подачі інформації

Марина Кондрацька,
учитель іноземної мови
КЗ «Харківський ліцей № 140 Харківської міської ради»,
спеціаліст вищої категорії, старший учитель
kondratsky201490@gmail.com

Актуальність. Зміни в сучасному суспільстві відбуваються надзвичайно швидко, тому першометою НУШ є виховання і освіта сучасного конкурентоспроможного громадянина України. Новий Державний стандарт передбачає перехід від суто знаннєвої парадигми освіти до школи компетентностей, у якій учні отримують не лише знання, а й уміння їх використовувати в повсякденному житті, що сприятиме успішній самореалізації особистості в суспільстві.

Війна, інформаційний шум, дистанційне чи змішане навчання, постійне емоційне перенавантаження змушують сьогодні здобувачів освіти загубитися в оточуючому світі. Якщо подані вчителем факти одразу не зачепили, вони автоматично потрапляють до категорії нецікавих. Як педагогу привернути увагу учнів і стимулювати їх до подальшого поглиблення знань? На допомогу може прийти сучасний неординарний метод.